

Uz sākumlapu>Nauda/naudas prasījumi>Aktīvu aizsardzība, kamēr tiek izskatīta prasība ES valstīs Aktīvu aizsardzība, kamēr tiek izskatīta prasība ES valstīs

Bulgārija

1 Kādi ir dažādie pasākumu veidi?

Tiesvedību parasti raksturo ilgāks vai īsāks laikposms, kas vajadzīgs lietas izskatīšanai. Kavēšanās, ko rada tiesvedības dažādie posmi un dažādās tiesu instances, reizēm var veicināt juridiskās aizsardzības neefektivitāti, jo kavējas sprieduma pieņemšana un tādējādi arī tā stāšanās spēkā. Šai sakarā likumdevējs ir paredzējis virkni pasākumu, lai nodrošinātu juridiskās aizsardzības efektivitāti.

Jautājumus saistībā ar prasības nodrošināšanu reglamentē Civilprocesa kodeksa (CK) 389.–404. pants.

Saskaņā ar CK 391. pantu prasības nodrošināšana ir atļauta, ja bez šādiem pagaidu pasākumiem nebūtu iespējams vai būtu diezgan sarežģīti prasītājam īstenot tiesības, kas izriet no sprieduma, un ja a) prasība ir balstīta uz pamatotiem dokumentāriem pierādījumiem vai b) ir jāsniedz nodrošinājums tiesas noteiktajā apmērā saskaņā ar Likuma par saistībām un līgumiem (LSL) 180 un 181. pantu. Nodrošinājumu var pieprasīt arī tad, ja ir pamatoti dokumentāri pierādījumi.

Tādēļ būtisks priekšnosacījums un obligāts noteikums atļaujas piemērot pagaidu pasākumus piešķiršanai ir iespējamība, ka prasītājs nespēs īstenot savas tiesības, kas izrietēs no sprieduma, kurš, iespējams, tiks pieņemts attiecībā uz pamatotu prasību.

Lai sniegtu atļauju prasības nodrošināšanai, tiesnesim ir jāizvērtē, vai ir spēkā šādi priekšnosacījumi: nepieciešamība izpildīt prasību, prasības un pagaidu pasākuma iespējams pamatojums, ko norādījis prasītājs un kas ir attiecīgs un atbilstīgs vajadzībām konkrētajā lietā, kā arī nepārprotami pieprasīta juridiskā aizsardzība.

Saskaņā ar CK 397. panta 1. punktu tiesību akti paredz šādus pagaidu pasākumus:

- 1) nekustamā īpašuma atsavināšana;
- 2) kustamo aktīvu un debitoru parādu, tostarp uzņēmuma akciju arests;
- 3) citi atbilstīgi pasākumi, ko nosaka tiesa, tostarp motorizēto transportlīdzekļu konfiskācija un izpildes atlikšana.

Tiesa var arī piemērot vairākus pagaidu pasākumus atbilstīgi prasības summai.

2 Kādi ir nosacījumi rīkojuma izdošanai par šiem pasākumiem?

2.1 Procesuālā kārtība.

Saskaņā ar CK 34. nodaļas noteikumiem prasības nodrošināšana ir atļauta šādos gadījumos:

- 1) saskaņā ar CK 389. pantu — attiecībā uz visām prasībām jebkurā lietas izskatīšanas posmā līdz izmeklēšanas pabeigšanai apelācijas tiesvedības laikā;
- 2) saskaņā ar CK 390. pantu — attiecībā uz visām prasībām pat pirms lietas ierosināšanas.

Pieteikums par pagaidu pasākumu piemērošanu tiesvedībā esošā lietā

Šādu pieteikumu iesniedz prasītājs tiesā, kurai ir jurisdikcija izskatīt juridisku strīdu. Lai saņemtu atļauju prasības nodrošināšanai, ir jāizpilda CK 391. pantā noteiktie priekšnosacījumi, un tie ir šādi: prasības iespējams pamatojums, nepieciešamība izpildīt prasību (proti, iespējamība, ka prasītāja prasība tās neizpildes gadījumā netiks apmierināta), kā arī pieprasītā pasākuma atbilstība. Saskaņā ar CK 391. panta 2. un 3. punktu, ja pierādījumi nav pietiekami, tiesa pēc saviem ieskatiem var pieprasīt samaksāt finansiālu nodrošinājumu tās noteiktajā apmērā.

Prasības nodrošināšana ir atļauta arī tad, ja lietas izskatīšana ir atlikta.

Pieteikums par nākotnes prasības nodrošināšanu

Pieteikumu iesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai kuras jurisdikcijā atrodas īpašums, kas tiks izmantots prasības nodrošināšanai. Ja tiek iesniegts lūgums atļaut piemērot pagaidu pasākumu "izpildes atlikšana", pieteikumu iesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas izpildes vieta.

Ja tiek piešķirta atļauja piemērot pagaidu pasākumus nākotnes prasībai, tiesa nosaka termiņu prasības iesniegšanai, kas nevar būt garāks par vienu mēnesi. Būtiskie priekšnosacījumi šādas atļaujas piemērot pagaidu pasākumus piešķiršanai ir tādi paši, kādus piemēro tad, ja piešķir atļauju piemērot pagaidu pasākumus tiesvedībā esošā lietā.

Pieteikumā jānorāda pieprasītais pagaidu pasākums, kā arī prasības summa. Pieteikumu iesniedz attiecīgajai apgabala tiesai vai attiecīgajai rajona tiesai atbilstīgi tiesas jurisdikcijai un kompetencei saskaņā ar CK 104. pantu.

Pieteikumu var iesniegt attiecīgā persona vai tās procesuālais pārstāvis vai advokāts. Pieteikuma kopija nav vajadzīga, jo šādu kopiju otrai pusei neiesniedz.

Tiesas paredzētos pagaidu pasākumus piemēro šādi:

nekustamā īpašuma atsavināšana — to veic reģistra birojs;

debitora kustamo aktīvu un debitoru parādu arests — to veic valsts vai privāts tiesu izpildītājs, tostarp sniedzot paziņojumu trešām pusēm, piemēram, bankām un citām kredītiestādēm;

pagaidu pasākumus attiecībā uz transportlīdzekļiem veic atbildīgie ceļu drošības policijas dienesti;

piemērojot pagaidu pasākumu "izpildes atlikšana", tiesas sprieduma par piešķirto atļauju piemērot šo pasākumu kopiju iesniedz atbildīgajam tiesu izpildītājam, kurš īsteno izpildes procedūru;

citi tiesību aktos paredzētie pasākumi — tos īsteno atbildīgais valsts vai privātais tiesu izpildītājs, ko ieceļ persona.

2.2 Galvenie noteikumi.

Būtiski priekšnosacījumi, lai saņemtu atļauju piemērot pagaidu pasākumus (aprakstīti iepriekš tekstā), ir izklāstīti CK 391. pantā.

Uzturēšanas prasības nodrošināšana ir atļauta arī tad, ja netiek izpildītas CK 391. pantā noteiktās prasības, un šādā gadījumā tiesa var piemērot pagaidu pasākumus *ex officio*.

Ir atļauta arī prasības daļēja izpilde, taču tikai attiecībā uz prasības daļām, ko pamato pietiekami pierādījumi.

3 Šādu pasākumu priekšmets un būtība?

3.1 Pret kāda veida īpašumu šādus pasākumus var vērst?

Kopumā pagaidu pasākumus var piemērot jebkādiem debitora īpašumiem. Finansiālas prasības nodrošināšana, uzliekot arestu debitoru parādiem, kurus nevar atgūt, nav atļauta.

Saskaņā ar CK 393. panta 1. punktu finansiālas prasības nodrošināšana pret valsti, valsts iestādēm un veselības aprūpes iestādēm saskaņā ar Veselības aprūpes iestāžu likuma 5. panta 1. punktu nav atļauta.

Pagaidu pasākumus var piemērot šādiem īpašumu veidiem:

bankas konti,

kustams īpašums,

nekustams īpašums,

transportlīdzekļi konfiskācijas gadījumā,

izpildes darbības,

nākotnes debitora konkrēti aktīvi, kas minēti citos gadījumos, kurus skaidri nosaka tiesību akti.

3.2 Kādas ir šādu pasākumu sekas?

Jebkāda aktīvu atsavināšana, ko veic debitors, nav spēkā nedz attiecībā uz kreditoru, nedz arī saistītajiem kreditoriem. Attiecībā uz nekustamo īpašumu spēkā neesamība attiecas vienīgi uz atsavināšanu, ko veic pēc tam, kad reģistrēta tiesību zaudēšana iekļāta īpašuma izpirkšanai, — CK 452. pants.

CK 453. pants nosaka, ka kreditors un saistītie kreditori nevar piemērot iegūtās tiesības pēc tam, kad reģistrēta tiesību zaudēšana iekļāta īpašuma izpirkšanai un saņemts paziņojums par aresta uzlikšanu.

Saskaņā ar CK 401. pantu kreditors, kura tiesības ir nodrošinātas, var ierosināt lietu pret trešo atbildīgo pusi par summām vai aktīviem, ko tā atsakās nodot brīvprātīgi.

Izdevumus, kas saistīti ar prasības nodrošināšanas procedūru, sedz persona, kura pieprasījusi piešķirt atļauju veikt pagaidu pasākumus, kā to paredz CK 514. pants saistībā ar CK 401. pantu, kurš reglamentē pagaidu pasākumus.

3.3 Cik ilgi šādi pasākumi ir spēkā?

Atļauju izpildīt prasību piešķir, pamatojoties uz principu, kas paredz, ka attiecībā uz tiesvedībā esošu lietu attiecīgo pagaidu pasākumu piemēro līdz lietas slēgšanai, piemērojot atbilstīgu spriedumu, kas ir stājies spēkā.

Ja tiek piešķirta atļauja piemērot pagaidu pasākumus nākotnes prasībai, tiesa nosaka termiņu prasības iesniegšanai, kas nevar būt garāks par vienu mēnesi.

Ja netiek iesniegti pierādījumi saistībā ar prasības iesniegšanu noteiktajā termiņā, tiesa saskaņā ar CK 390. panta 3. punktu atceļ pagaidu pasākumus *ex officio*.

Ja tiek iesniegta prasība, attiecībā uz kuru piešķirta atļauja īstenot pagaidu pasākumus, kā tas parasti notiek, pagaidu pasākumi paliek spēkā un ir piemērojami līdz lietas slēgšanai.

CK 402. pants reglamentē noteikto pagaidu pasākumu atcelšanas procedūru. Šajā pantā noteikts, ka ieinteresētā puse iesniedz pieteikumu, kura kopiju iesniedz personai, kas pieprasījusi piešķirt atļauju piemērot pagaidu pasākumus. Šī persona trijās dienās var iesniegt iebildumu. Tiesa slēgtā sēdē atceļ pagaidu pasākumus, ja tā gūst pilnīgu pārliecību, ka vairs nepastāv iemesli, pamatojoties uz kuriem šie pasākumi piešķirti, vai ja atbildētājs noteiktā termiņā iesniedz nodrošinājumu, deponējot visu summu, ko pieprasījis prasītājs (CK 398. panta 2. punkts). Tiesas lēmumu par pagaidu pasākumu atcelšanu var pārsūdzēt, vienas nedēļas laikā iesniedzot personīga rakstura sūdzību.

Saskaņā ar CK 398. pantu noteiktos pagaidu pasākumus var mainīt divos gadījumos:

saskaņā ar 1. punktu — tiesa, pamatojoties uz vienas puses pieprasījumu, pēc tam, kad tā informējusi otru pusi un ņēmusi vērā tās iebildumus, kas iesniegti trijās dienās pēc paziņojuma saņemšanas, var atļaut aizstāt viena veida pagaidu pasākumus ar cita veida pagaidu pasākumiem;

saskaņā ar 2. punktu — ja tiek izpildīta prasība, kas izsakāma naudas izteiksmē, atbildētājs bez otras puses piekrišanas vienmēr var aizstāt noteikto nodrošinājumu ar naudas ķīli vai vērtspapīriem saskaņā ar LSL 180. un 181. pantu.

CK 398. panta 1. un 2. punktā noteiktajos gadījumos arestu vai atsavināšanu atceļ.

Likums neliedz atbildētājam iesniegt prasību pret prasītāju par to zaudējumu segšanu, kurus atbildētājam radījuši pagaidu pasākumi, ja prasība, uz kuru attiecas noteiktie pagaidu pasākumi, tiek atsaukta vai netiek iesniegta noteiktajā termiņā, kā arī tad, ja lietas izskatīšana tiek pārtraukta (CK 403. pants).

4 Vai pasākumu var pārsūdzēt?

Saskaņā ar CK 396. pantu tiesas lēmumu par prasības nodrošināšanu var pārsūdzēt, vienas nedēļas laikā iesniedzot personiska rakstura sūdzību.

Prasītājam šis vienas nedēļas periods sākas dienā, kad tam iesniegts lēmums, savukārt atbildētājam (persona, pret kuru atļauts vērsties, piemērojot pagaidu pasākumus) šis periods sākas dienā, kad tiesu izpildītājs, reģistra birojs vai tiesa tam iesniedz paziņojumu par piemērotajiem pagaidu pasākumiem.

Personiska rakstura sūdzības kopiju iesniedz otrai pusei, un tā sniedz atbildi vienas nedēļas laikā.

Ja tiek pārsūdzēts lēmums par atteikumu atļaut piemērot pagaidu pasākumus, prasītāja personiska rakstura sūdzības kopiju atbildētājam neiesniedz.

Ja apelācijas tiesa pieņem lēmumu par atļauju vai atteikumu atļaut piemērot pagaidu pasākumus, lēmumu kasācijas tiesā pārsūdzēt nevar. Ja apelācijas tiesa atļauj piemērot pagaidu pasākumus, kurus pirmās instances tiesa ir atteikusies atļaut, apelācijas tiesas lēmumu var pārsūdzēt, iesniedzot personiska rakstura sūdzību Augstākajai kasācijas tiesai, ja attiecībā uz šādu apelācijas sūdzību ir izpildīti CK 280. pantā izklāstītie nosacījumi.

Saskaņā ar patlaban spēkā esošo CK gan noteiktos pagaidu pasākumus, gan arī tiesas noteikto nodrošinājuma apmēru kā nosacījumu pagaidu pasākumu noteikšanai var pārsūdzēt. Taču apelācijas sūdzības iesniegšana apelācijas tiesā nevar būt iemesls pagaidu pasākumu pārtraukšanai līdz lēmuma par apelācijas sūdzību pieņemšanai augstāka līmeņa tiesā un lēmuma par pasākumu atcelšanu pieņemšanai.

Lapa atjaunināta: 03/01/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.